

FINANCOVÁNÍ: ROZPOČTOVÉ ŠKRTY OMEZUJÍ FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ A VEDENÍ ŠKOL

ČR zvýšila **investice do vzdělávání**, ale stále zůstává pod průměrem OECD. Náklady na vzdělávací instituce všech úrovní tvoří 4,8 % HDP, průměr OECD je 6,2 % (viz obr. 8). Stejně jako ve většině zemí OECD pochází velká část výdajů na vzdělávací instituce z veřejných zdrojů (88 %, průměr OECD je 84 %) a podíl soukromých zdrojů je 12 % (průměr OECD 16 %). Od roku 2000 se zvýšily veřejné výdaje na všech úrovních vzdělávání více, než je průměr OECD: veřejné investice vzrostly o 58 % (v porovnání s průměrem OECD 33 %), zatímco soukromé investice vzrostly o 94 % (v porovnání s průměrem OECD 86 %). Zjištění OECD poukazují na to, že zvýšené soukromé financování nemusí vždy nahrazovat veřejné financování.

Výdaje na vzdělávání vzrostly ve středním odborném a terciárním vzdělávání, protože rovněž vzrostly počty přijatých na tyto školy. **Roční náklady na žáka** od primárního po terciární vzdělávání (6 216 USD) jsou pod průměrem OECD z roku 2009 (9 252 USD) a prostředky jsou hlavně přidělovány středním odborným školám a vysokým školám. Mezi roky 2005 a 2009 náklady na žáka na základních, středních a vyšších odborných školách vzrostly o 23 %, zatímco počet přijatých klesl. Ve stejném období vzrostl počet přijatých na VŠ o 77 % a náklady o 11 %.

MŠMT stanovuje **rozpočet pro vzdělávací instituce**, kraje a obce mohou přidat další prostředky podle svých možností a priorit. Státní prostředky na výdaje škol, jako jsou platy a učební pomůcky, jsou přidělovány krajům a obcím podle počtu žáků. Kraje a obce přerozdělují tyto prostředky školám a ředitelé škol jsou zodpovědní za jejich finanční správu. Školy dostávají další finanční prostředky pro žáky se SVP podle jejich počtu. Školy mohou požádat o granty pro socioekonomicky znevýhodněné žáky nebo o další prostředky na speciální vybavení nebo zaměstnance. Veřejné vysoké školy dostávají prostředky přímo od ministerstva ve formě dotací na vzdělávání a výzkum.

Soukromé školy mohou obdržet státní dotace na učitele a běžné výdaje, a to mateřské a základní školy až 100 %, školy střední až 90 %. ČŠI poukazuje na to, že podíl škol financovaných z veřejných prostředků v poslední době klesá, přičemž počet soukromě financovaných škol a gymnázií vzrůstá. Církevní školy jsou plně podporovány ze státních prostředků. Existuje jen málo soukromých středních odborných škol.

Rozpočtové škrty vyvíjejí tlak na zajištění podmínek kvalitního vzdělávání všech žáků. Státní restrikce financí snížily objem přidělených prostředků pro nepedagogické pracovníky o 9,5 %, především v předškolním vzdělávání. Předškolní vzdělávání rovněž čelí nedostatku míst pro děti, který je způsoben nárůstem populace. Vedení škol, zvláště těch malých, se muselo vyrovnávat s obtížemi, když platy PP vzrostly, zatímco platy nepedagogických pracovníků byly sníženy.

Výzva: Optimalizace zdrojů, zajištění financování škol podle potřeb žáků a minimalizace dopadu rozpočtových škrtnů na vzdělávání.

Současné strategie a praxe

*Novela školského zákona z roku 2011 navrhuje změny financování škol a školských zařízení, včetně přidání proměnného koeficientu pro výpočet přidělovaných prostředků školám na jejich zaměstnance, který rozlišuje pedagogické a nepedagogické pracovníky a typy škol. Rovněž byla navržena *Finanční podpora mateřských škol*, aby se odstranily překážky při jejich zřízení.*

Cílem OP *Vzdělávání pro konkurenceschopnost* (2007–2013) je napomoci všem školám zlepšit podmínky vzdělávání. Rozděluje programové prostředky na základě žádostí o projekt, přičemž většina z nich podporuje využití IT. Rovněž se zaměřuje na další vzdělávání učitelů a ostatních PP. Tento OP v současné době představuje 7,8 % celkového rozpočtu MŠMT krytého ESF.